

Карел Чапек

Бенханан¹

1. БЕНХАНАН – малко известно лице, споменавано в религиозната литература между потомците на Юда,

Ананий

Вие, Бенханан, питате виновен ли е. Работата стои така: аз не съм го осъждал на смърт, изпратих го само на Каяфа. Нека Каяфа ви каже каква вина е намерил у него, аз лично нямам нищо общо с това.

Аз съм стар практик, Бенханан, и ще ви го кажа съвсем откровено. Струва ми се, че в неговото учение тук-там имаше рационално зърно. У този човек имаше много истина, Бенханан, и намеренията му бяха почтени; но тактиката му беше лоша. Така той никога не можеше да спечели. По-добре щеше да направи, ако го беше написал и издал в книга. Хората ще прочетат книгата и ще кажат, това е слаба или пресилена книга, в нея няма нищо ново, и подобни бабини деветини, каквито се приказват обикновено за книгите. Но след време други ще напишат едно-друго, след тях пък други, е, и така поне нещо ще се прихване. Не всичко, не цялото учение, но това разумният човек не може и да го иска. Достатъчно е да наложи една или две свои идеи. Така стават тия работи, драги Бенханан, иначе не върви, ако искаме да оправяме света. Тия работи стават само с търпение и лека-полека. Та казвам, трябва най-правилната тактика: какво значение има истината, когато не сме в състояние да я наложим?

В това именно се състои грешката му – че му липсваше търпение. Искаше да спаси света с един замах, дори и против неговата воля. А тя тая така не става, Бенханан. Не трябваше да върши цялата работа така открито и през просото. Истината трябва да се контрабандира, трябва да се дозира на час по лъжичка – сега малко, после пак малко, та хората да могат да свикнат с нея. А не наведнъж: раздай всичко, което имаш, и тям подобни. Лош метод. И трябваше да бъде по-внимателен в постъпките си. Вземи например случая със сарафите в храма, как той ги изгони с камшик в ръка – та нали и те са добри евреи, бе човек, и те трябва някак да си изкарат прехраната! Знам аз, че на сарафите не им е мястото в храма, но те са си там от памтивека, какво ще му сееш сега на корена ряпа? Да беше подал оплакване срещу тях в синедриона², да му е мирна главата. Синедрионът може би щеше да нареди да изместят по-настрана масите си и всичко щеше да бъде наред. Всяка работа зависи от това, как ще подходиш към нея. Оня, който иска да извърши нещо на тоя

2. СИНЕДРИОН – в стари времена върховен еврейски държавен съвет, начело на който е стоял архиепископ.

свят, никога не бива да си загубва ума и трябва да се владее, винаги трябва да държи мисълта си хладна и трезва. И тия сборища, Бенханан, ясно е, че никоя власт не гледа с добро око на тия работи. Или пък да вземем това, че допусна да бъде посрещнат така тържествено, когато пристигна в Ерусалим; нямате представа колко лошо впечатление направи това. Той трябваше да си дойде пеша, да поздрави тук-таме някой и друг познат – така се правят тия работи, ако искаш да се ползуваш с влияние. Дочух дори, че гостувал на един римски митничар, но не допускам да е вярно, такава нетактичност не би извършил; ето ви значи и злонамерените слухове. И не трябваше да прави чудесата си; тук той не можеше да не претърпи провал. Моля ви се, така или иначе той не би могъл да помогне на всички, а пък тези, с които не е сторил чудо, след това ги е яд. Или историята с оная, развратницата – то било истинска случка, Бенханан, и, разбира се, ужасна грешка. Да кажеш на съдиите, че и те не са безгрешни – нима може след това да има на света някакво правосъдие? Нали ви казвам, цял низ от грешки. Той трябваше само да проповядва, а не да пристъпва към дела, не трябваше да схваща учението си така буквално, не биваше да иска да го осъществява веднага. Неправилно беше подхванал той тая работа, драги Бенханан: между нас казано, по много въпроси може да е бил прав, но тактиката му беше погрешна; е да, при това положение работата не можеше да има друг край.

Не си блъскайте главата с това, Бенханан; всичко е наред. Той беше праведен човек, но щом е искал да спасява света, не трябваше да бъде толкова радикален. Как, дали осъждането му е правилно? Това е въпрос! Но нали ви казвам, тактиката му не можеше да не претърпи провал!

Каяфа

– Седнете, драги Бенханан, аз цял съм на ваше разположение. Вие значи искате да знаете дали, според мене, тоя човек бе правилно разпънат на кръст. Работата е много проста, скъпи господине. Преди всичко нас тая работа никак не ни засяга, ние не сме го осъдили на смърт, ние само го предадохме на господин римския прокуратор³, нали така? Защо да поемаме ние каквато и да било отговорност върху себе си, нали? Ако осъждането му е било правилно, хубаво; ако по отношение на него е била извършена несправедливост, тогава това е по вина на римляните и ние един ден можем да им го пишем на сметката. Така е, драги Бенханан; към тия неща отношението ни трябва да бъде политическо. Аз поне като архиепiscop трябва да държа сметка за това, каква политическа оценка трябва да получи всяко събитие. Сам преценете, приятелю; римляните ни освободиха от едно лице, което – как да кажа? – което по известни съображения не беше желано за нас; а в същото време отговорността пада върху тях...

Как? Питате кои са тези съображения? Бенханан, Бенханан, виждам, че днешното поколение не е достатъчно съзнателно и патриотично. Нима не съзнавате каква вреда ни нанася този, който напада признати авторитети като фарисеите⁴ и книжниците? Какво ще си помислят за нас римляните? Та така се руши националното ни единство! Ние, напротив, от патриотични съображения трябва да укрепваме авторитета им, ако искаме народът ни да не изпадне под чуждо влияние! Който разколебава у израилтянина вярата във фарисеите, той помага на римляните. А ние нагласихме така работата, че го премахнаха самите римляни: **ТОВА** се казва политика, Бенханан. А сега се намират объркани глави, които са се загрижили дали е бил законно екзекутиран или не! Помнете, млади човече, интересите на родината стоят по-високо от всяко право. Аз по-добре от всеки друг зная, че нашите фарисеи си имат грешки; между нас казано, те са едни дърдорковци и шмекери – но нима ние можем да си позволим да допуснем някой да подкопава авторитета им! Зная, Бенханан, вие сте били негов ученик; харесвало ви е учението му, според което трябва да обичаме своите ближни и враговете си, и тям подобни; но

3. ПРОКУРАТОР – чиновник, който в римската империя е управлявал провинция.

4. ФАРИСЕИ (староевр.) – членове на староеврейска религиозна партия, ратуваща за строго спазване на обредите и чистотата на ритуала.

преценете сам, какво може да ни помогне това на нас, евреите?

И още нещо. Той не трябваше да казва, че е дошъл да спасява света и че е месия и син божи, и не знам какво още. Та ние нали знаем, че е от Назарет – моля ви се, какъв ти спасител! Живи са още хората, които помнят момчето на дърводелеца – тоя ли човек ще оправя света? Какви са тия мании? Аз, Бенханан, съм добър евреин, но никой не може да ме убеди, че някой от нас би могъл да спаси света. Не бива толкова да се надценяваме. Не бих казал нищо, ако беше римлянин или египтянин; но някакво си еврейче от Галилея – та това е смешно! Тия той да ги разправя на други, Бенханан, че бил дошъл да спаси света. Не на нас. На нас не.

КРАЙ

© 1932 Карел Чапек
© 1968 Светомир Иванчев, превод от чешки

Karel Čapek
, 1932

Сканиране, разпознаване и редакция: К. Ч.

Издание:

Карел Чапек. Книга апокрифи. Разкази
Издателство „Народна младеж“, София, 1968
Редактор на издателството Вера Филипова
Художник Иван Кирков
Художествен редактор Иван Стоилов
Технически редактор Лазар Христов
Коректор Мери Керанкова

Karel Čapek. Kniha apokryfů
Vydání 4
Československý spisovatel. Praha, 1964

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/10652>]